

## POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Jerzy Grubba

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Marka Zajkowskiego,  
w sprawie M. U.

podejrzanego z art. 190a § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 18 czerwca 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od postanowienia Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 13 kwietnia 2021 r., sygn. akt IX K 1308/19,

**1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, a kosztami  
sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa;**

**2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. B. -  
Kancelaria Adwokacka w K. - 1476 ( jeden tysiąc czterysta  
siedemdziesiąt sześć) złotych, w tym 23% VAT, za obronę M. U.  
w postępowaniu kasacyjnym przed Sądem Najwyższym.**

Tomasz Artymiuk

Waldemar Płóciennik

Jerzy Grubba

## UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej Kielce – Wschód w Kielcach wystąpił do Sądu Rejonowego w Kielcach z wnioskiem o umorzenie postępowania karnego prowadzonego przeciwko M. U. podejrzanemu o to, że w okresie od 15 lutego 2019 r. do 9 czerwca 2019 r. w K., uporczywie nękał M. K. poprzez przysyłanie mu wiadomości tekstowych sms, zawierających słowa powszechnie uznane za obelżywe, znieważające i groźbę pozbawienia życia, czym wzbudził u pokrzywdzonego obawę spełnienia i poczucie zagrożenia, tj. o czyn z art. 190a § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz o zastosowanie wobec podejrzanego środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym.

Postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2021 r., sygn. akt IX K 1308/19, Sąd Rejonowy w Kielcach:

1. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. umorzył postępowanie karne wobec M. U. podejrzanego o czyn z art. 190a § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. mający miejsce w okresie od dnia 15 lutego 2019 r. do dnia 9 czerwca 2019 r. w Kielcach;
2. na podstawie art. 93a § 1 pkt 4 k.k., art. 93b § 1 k.k., art. 93c pkt 1 k.k. w zw. z art. 93g § 1 k.k. orzekł wobec podejrzanego środek zabezpieczający w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym;
3. na podstawie art. 45a § 1 k.k. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodu rzeczowego w postaci telefonu komórkowego opisanego w wykazie dowodów rzeczowych;
4. rozstrzygnął o kosztach.

Orzeczenie to nie zostało zaskarżone w postępowaniu instancyjnym.

Kasację od całości postanowienia Sądu Rejonowego w Kielcach wywiódł na korzyść podejrzanego Rzecznik Praw Obywatelskich, który powołując się na przepis art. 523 § 1 k.p.k. zarzucił „rażące i mające wpływ na jego treść naruszenie prawa materialnego, tj. art. 190a § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k., polegające na ich błędnym zastosowaniu i przypisaniu podejrzanemu popełnienia czynów zabronionych wskazanymi przepisami, pomimo tego, że jego zachowanie nie wyczerpało wszystkich ustawowych znamion tych czynów” i wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 2

k.p.k. z uwagi na to, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego. Z uzasadnienia kasacji wynika, że zarzucona obraza prawa materialnego wiązać się ma z tym, że w opisie czynu przypisanego podejrzanemu nie wskazano, że zachowanie M. U. wzbudziło u pokrzywdzonego poczucie zagrożenia „uzasadnione okolicznościami” (w kontekście czynu z art. 190a § 1 k.k.), zaś w odniesieniu do opisu groźby z art. 190 § 1 k.k. nie zapisano, iż wzbudzała ona u pokrzywdzonego „uzasadnioną” obawę jej spełnienia.

W toku rozprawy kasacyjnej przedstawiciel Rzecznika Praw Obywatelskich i prokurator Prokuratury Krajowej popierali kasację i zawarty w niej wniosek, natomiast obrońca podejrzanego wniósł o oddalenie nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasację należało wprowadzić oddalić jako oczywiście bezzasadną, konieczne jednak było sporządzenie zwięzłego uzasadnienia tego rozstrzygnięcia.

W pierwszej kolejności wskazać należy na wadliwość sformułowanego w kasacji wniosku dotyczącego orzeczenia następczego po ewentualnym uchyleniu zaskarżanego postanowienia. Zawarte w kasacji żądanie umorzenia postępowania karnego pozostaje w oczywistej sprzeczności z treścią art. 324 § 1 i 2 k.p.k. Zgodnie z art. 324 § 1 k.p.k., jeżeli zostanie ustalone, że podejrzany dopuścił się czynu w stanie niepoczytalności, a istnieją podstawy do zastosowania środków zabezpieczających, prokurator po zamknięciu śledztwa kieruje do sądu sprawę z wnioskiem o umorzenie postępowania i zastosowanie środków zabezpieczających. Z art. 324 § 2 k.p.k. wynika natomiast, że jeżeli sąd nie znajduje podstaw do uwzględnienia wniosku, o którym mowa w § 1, przekazuje sprawę prokuratorowi do dalszego prowadzenia. Jest jasne, że sąd może uwzględnić wniosek prokuratora po stwierdzeniu zaistnienia obu przesłanek, tj. tego, że podejrzany dopuścił się czynu i to w stanie niepoczytalności oraz tego, że istnieją podstawy do zastosowania środka zabezpieczającego. Brak spełnienia którejkolwiek z tych przesłanek pociąga za sobą konieczność postąpienia zgodnie z art. 324 § 2 k.p.k. Zatem w sytuacji przyjęcia, że podejrzany nie popełnił przypisanego mu czynu (np. gdy opis czynu nie zawiera wszystkich znamion określonego typu czynu zabronionego), sąd nie może umorzyć postępowania, ponieważ zobowiązany jest

do przekazania sprawy prokuratorowi do dalszego prowadzenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2003 r., SNO 6/03).

Sąd rozpoznający wniosek prokuratora, podobnie jak w wypadku aktu oskarżenia, nie jest związany opisem czynu i przyjętą kwalifikacją prawną i może te elementy modyfikować w swoim orzeczeniu, nie wykraczając poza granice skargi wyznaczone zdarzeniem historycznym.

Jest prawdą, że opis czynu zarzucanego podejrzanemu jest wadliwy, bowiem brak jest wskazania, że poczucie zagrożenia pokrzywdzonego było „uzasadnione okolicznościami” oraz by obawa spełnienia groźby była „uzasadniona”. Wbrew stanowisku skarżącego, wada ta nie występuje w zaskarżonym kasacją postanowieniu. Wiąże się to z istotnym rozróżnieniem zawartości wyroku i postanowienia. W art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k., w odróżnieniu od przepisu art. 413 k.p.k., wprost powiedziano, że postanowienie winno zawierać uzasadnienie, chyba że ustawa zwalnia od tego wymagania. Tego rodzaju rozwiązanie ustawowe oznacza tyle, że uzasadnienie stanowi integralną część postanowienia, odmiennie niż uzasadnienie wyroku, a to wobec wyraźnej treści przepisu art. 413 k.p.k. niewymieniającego uzasadnienia jako składowej wyroku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2003 r., IV KK 116/03). Warto podkreślić, że uzasadnienie stanowi integralną część postanowienia także wtedy, gdy stosownie do art. 98 § 2 k.p.k. odroczonego jego sporządzenie.

Przy przedstawionym rozumieniu postanowienia, orzeczenie Sądu Rejonowego w Kielcach nie jest dotknięte uchybieniem podniesionym w kasacji. Trzeba zauważyć, że w części rozstrzygającej (pkt 1 postanowienia), Sąd nie odwołuje się do opisu czynu zarzucanego podejrzanemu w postępowaniu przygotowawczym, a wskazuje jedynie na kwalifikację prawną, a z elementów faktycznych przedstawia czas i miejsce popełnienia czynu. Wszystkie znamiona odpowiadające typom czynów z art. 190a § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. pojawiają się natomiast w uzasadnieniu postanowienia, które jest przecież integralną częścią tego orzeczenia. Po dokonaniu ustaleń faktycznych i ocenie zgromadzonych dowodów, Sąd „nie miał żadnych wątpliwości, że M. U. dopuścił się zarzucanego mu czynu, który wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 190 § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Stosownie do treści art. 190a § 1 k.k. odpowiedzialności karnej za to

przestępstwo podlega ten, kto przez uporczywe nękanie innej osoby lub osoby jej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia lub istotnie narusza jej prywatność. Aby zachowane mogło być uznane za stalking, nękanie przez sprawcę musi być uporczywe, a zatem polegać ma na nieustannym oraz istotnym naruszaniu prywatności innej osoby lub na wzbudzeniu w pokrzywdzonym uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia. (...) Zgodnie natomiast z treścią art. 190 § 1 k.k. odpowiedzialności karnej podlega ten, kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudziła w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona". Podkreślić należy, że Sąd Rejonowy nie poprzestał w swoim orzeczeniu na przedstawieniu kompletu znamion obu omawianych typów czynów zabronionych, bowiem – odwołując się do poczynionych ustaleń faktycznych stwierdził, że „Bezsprzecznym jest, że zachowanie M. U. polegające na wysyłaniu wiadomości tekstowych sms do M. K. , w których groził (...) pozbawieniem życia, odpowiada dyspozycji wskazanych powyżej przepisów art. 190a § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.". W związku z faktem, że uzasadnienie postanowienia stanowi integralną część tego orzeczenia oznacza to, że Sąd ustalił, iż podejrzany wypełnił swoim zachowaniem znamiona zbiegających się przestępstw, a więc poczucie zagrożenia u pokrzywdzonego było „usprawiedliwione okolicznościami”, a obawa spełnienia wypowiedzianych gróźb była „uzasadniona”, zatem przypisanie podejrzanemu sprawstwa czynu zakwalifikowanego z art. 190a § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. było prawidłowe.

W konsekwencji powyższych rozważań wniesioną kasację należało oddalić jako oczywiście bezzasadną. Na koniec należy zauważyć, że podniesiony zarzut kasacyjny pozostaje w pewnej sprzeczności z uzasadnieniem nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Na stronie 3, w ostatnim akapicie wywiedziono bowiem, że „Ponadto, Sąd Rejonowy w Kielcach nie tylko zaaprobował niepełny opis czynu zabronionego zarzucanego podejrzanemu przez oskarżyciela publicznego, czyniąc go treścią swojego orzeczenia, lecz zaniechał również w uzasadnieniu postanowienia jakiegokolwiek oceny w zakresie ewentualnego spełnienia wskazanych znamion, choć zauważył, że <<odczucie zagrożenia musi być ocenione w sposób zobiektywizowany>>, a groźba zgodnie z treścią art. 190 § 1

k.k. powinna <<budzić uzasadnioną obawę, że będzie spełniona>>”. Przytoczony fragment zdaje się wskazywać, że skarżący dostrzega w uzasadnieniu postanowienia rzekomo brakujące znamiona, uważa jednak, że ich przyjęcie nie zostało należycie umotywowane, to jednak nie może stanowić podstawy sformułowania zarzutu obrazy prawa materialnego, podniesionego w kasacji.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 638 k.p.k.

[J.J.]

[ał]

Tomasz Artymiuk

Waldemar Płóciennik

Jerzy Grubba